

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM)

Sametinget
v/ Torvald Falch
Torvald.falch@samediggi.no

Vår referanse

Deres referanse
14/883 - 6

Vår saksbehandler

Dato
10.08.2015

Uttalelse fra Nasjonal institusjon for menneskerettigheter ang. høring – Endring av Grunnloven § 108 og Grunnloven på samisk

Det vises til høringsbrev fra Sametinget av 29.06.2015 i forbindelse med utarbeidelse av forslag til innstilling fra sametingsrådet til Sametingets plenum i september 2015.

Ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) er etablert i henhold til lov av 14. april 2015 og har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. Ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter er i oppstartfasen og fungerer foreløpig med begrenset kapasitet før oppnevning av ny direktør og utvidelse av staben.

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter takker Sametinget for anledningen til å kommentere på forslaget i den mottatte betenkningen. Vi har dessverre ikke anledning til å avgi en grundig vurdering av dette spørsmålet p.t.. Vi kan imidlertid henvise Sametinget til arbeid utført av tidligere nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) ved Norsk senter for menneskerettigheter, Universitet i Oslo.

NI vurderte dette spørsmålet i tilknytning til styrking av Grunnlovens menneskerettighetsvern i anledning 200-årsjubileet i 2014. NI støttet de generelle vurderingene av nåværende § 108 (tidligere 110a) som kom til uttrykk i rapporten fra Stortingets menneskerettighetsutvalg, og støttet følgende forslag til ny ordlyd:

«Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at samer, som urfolk, kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv»

Denne vurderingen var basert på en folkerettslig forståelse av urfolks rettigheter. NI anså at folkeretten likestiller «urfolk» med andre «folk», inkludert den generelle retten til selvbestemmelse som følger av fellesartikkel 1 i SP og ØSK. Vi merker oss at betenkningen utarbeidet av Professor Carsten Smith har en lignende tolkning av urfolks folkerettslige status.

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter
Tel: 22316970
Epost: info@nhri.no
Kontoradresse:
Akersgata 8 inng. Tollbugt.
0158 Oslo

NI anså også at folkeretten dertil gir «urfolk» spesielle rettigheter og beskyttelse når det gjelder språk, kultur og samfunnsliv. Formuleringen «samer, som urfolk» ble derfor ansett å være det foretrukne alternativet blant de endringsforslagene som forelå.

Det nye forslaget utarbeidet av Professor Carsten Smith «det samiske folk, som er landets urfolk», synes å være en formulering som både er presis i et folkerettslig perspektiv og avklarende i nasjonal sammenheng.

NIM vil på denne bakgrunn uttrykke støtte til forslaget.

Med vennlig hilsen,

Kristin Høgdahl
Fung. direktør

Ilia Utmelidze
Juridisk seniorrådgiver